

หน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตซึ่งมี "ที่" เป็นตัวนำส่วนเติมเต็มในภาษาไทย

นางสาว อรวรรณ วังสมบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4576-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PSYCH VERB CONSTRUCTIONS WITH /THII/ AS A COMPLEMENTIZER IN THAI

Miss Orawan Wangsombat

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4576-1

นางสาวอรรณ วังสมบัติ : หน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตซึ่งมี "ที่" เป็นตัวนำส่วนเติมเต็ม
ในภาษาไทย (PSYCH VERB CONSTRUCTIONS WITH /THII/ AS A
COMPLEMENTIZER IN THAI). อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. สุดา รังกูพันธ์, จำนวนหน้า
86 หน้า. ISBN 974-17-4576-1.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตซึ่งมี "ที่" เป็น
ตัวนำส่วนเติมเต็มในภาษาไทยใน 3 ประเด็น ได้แก่ คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้าง
กริยาสภาวะจิต โครงสร้างเชื่อมต่อ และความสัมพันธ์ระหว่างมุขยประโยคและส่วนเติมเต็มที่เชื่อม
ด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม "ที่" ตามแนวการศึกษาของไวยากรณ์บทบาทอ้างอิง (Role and
Reference Grammar)

ผลการศึกษาพบว่า หน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตในภาษาไทยจะประกอบด้วย ประธาน
ตามด้วยคำกริยาสภาวะจิต คำว่า "ที่" และส่วนเติมเต็ม เมื่อพิจารณาจากคุณสมบัติทาง
ความหมาย เราสามารถแบ่งประเภทของคำกริยาสภาวะจิตซึ่งปรากฏในมุขยประโยคได้เป็น
2 ประเภท คือ คำกริยาแสดงความรู้แสดงความรู้สึกและคำกริยาแสดงการกระทำทางจิต
คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของส่วนเติมเต็มที่ปรากฏหลังคำกริยาแสดงความรู้
การกระทำทางจิตมีลักษณะต่างกัน กล่าวคือ ส่วนเติมเต็มที่ปรากฏหลังคำกริยาแสดง
ความรู้จะประกอบด้วยส่วนของประโยคซึ่งมีหน่วยประธานและภาคแสดง โดยมีตัวนำส่วนเติมเต็ม "ที่"
เป็นตัวเชื่อมระหว่างคำกริยาแสดงความรู้กับส่วนเติมเต็ม สำหรับสำหรับส่วนเติมเต็มที่ปรากฏ
หลังคำกริยาแสดงการกระทำทางจิตนั้น จะประกอบด้วยส่วนของประโยคซึ่งมีช่องว่างและภาค
แสดง และมีตัวนำส่วนเติมเต็ม "ที่" เป็นตัวเชื่อมระหว่างคำกริยาแสดงการกระทำทางจิตกับส่วน
เติมเต็ม

นอกจากนี้ยังพบว่า โครงสร้างเชื่อมต่อของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตทั้ง 2 ประเภทเป็นการ
เชื่อมต่อระดับอนุประโยค (clausal juncture) เหมือนกัน แต่ในหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตแสดง
ความรู้สึกเป็นการเชื่อมอนุประโยคกับอนุประโยค (clause) ส่วนในหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตแสดง
การกระทำทางจิตเป็นการเชื่อมอนุประโยคกับแกนร่วม (core) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมุขย
ประโยคกับส่วนเติมเต็มพบว่า เป็นความสัมพันธ์แบบเสริม (subordination) เหมือนกันในหน่วย
สร้างกริยาสภาวะจิตทั้ง 2 ประเภท กล่าวสรุปได้ว่า ไวยากรณ์บทบาทอ้างอิงทำให้เห็นคุณสมบัติ
ภายในของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตในภาษาไทยได้ชัดเจนขึ้น

ภาควิชา ภาษาศาสตร์ ลายมือชื่อนิติ อรรณ วังสมบัติ
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สุดา รังกูพันธ์
ปีการศึกษา 2546 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4380200722 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: COMPLEMENT CLAUSE, COMPLEMENTIZER, PSYCH VERB CONSTRUCTIONS.

ORAWAN WANGSOMBAT : PSYCH VERB CONSTRUCTIONS WITH /THII/ AS A
COMPLEMENTIZER IN THAI. THESIS ADVISOR : SUDA RANGKUPAN, Ph.D.,
86 pp. ISBN 974-17-4576-1.

The purpose of this thesis is to study psych verb constructions with /thii/ as a complementizer in Thai in three respects, namely, the syntactic characteristics of psych verb constructions, their juncture type and their nexus type, based on Role and Reference Grammar.

The study shows that psych verb constructions are composed of a subject followed by a psych verb, a complementizer /thii/ and a complement. In terms of semantic, we can divide psych verbs into emotive verbs and psych-action verbs, which are main verbs of the sentences. Syntactic characteristics of these two types of psych verb constructions are also different. Emotive verb constructions are composed of a subject followed by emotive verbs and a complement consisting of a subject and a predicate preceded by a complementizer /thii/ whereas constructions of psych-action verbs are composed of a subject followed by psych-action verbs and complement consisting of a gap and a predicate preceded by a complementizer /thii/.

Moreover, it is found that both types of constructions are of the same juncture type, that is, clausal juncture. However, the construction of emotive verbs is made up of two clauses whereas the construction of psych-action verbs is made up of a clause and a core. Considering their nexus types, we have found that the relationship between main clause and its complement of both construction types is subordination. In conclusion, with the framework of Role and Reference Grammar, we can see the internal properties of psych verb constructions in Thai more clearly.

Department	...Linguistics...	Student's signature	<i>Orawan Wangsombat</i>
Field of study	...Linguistics...	Advisor's signature	<i>Suda R.</i>
Academic year	...2003.....	Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุตา รังกุพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยในหลายๆเรื่อง ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องงานวิจัยฉบับนี้ด้วยความอดทน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ตลอดจนคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัยฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณคณะอักษรศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้เงินอุดหนุนการศึกษาและเงินอุดหนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่สาว น้องสาว และน้องชาย ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจที่ดีที่สุดของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน โดยเฉพาะเพื่อนๆชาวภาษาศาสตร์ทุกท่าน และเพื่อนภาควิชาภาษาไทย มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา รวมถึงความช่วยเหลือต่างๆตลอดระยะเวลาที่ศึกษาต่อ

ท้ายสุดนี้ ประโยชน์และคุณความดีใดๆอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับครอบครัว อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผู้มีอุปการะคุณทุกท่านของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 ทฤษฎีไวยากรณ์บทบาทอ้างอิง.....	5
2.1.1 โครงสร้างวากยสัมพันธ์.....	5
2.1.1.1 หน่วยทางวากยสัมพันธ์.....	6
2.1.1.2 โครงสร้างแบ่งชั้น.....	7
2.1.1.3 ตัวดำเนินการ.....	7
2.1.1.4 ลำดับของตัวดำเนินการ.....	11
2.1.2 โครงสร้างประโยคซับซ้อน.....	14
2.1.2.1 โครงสร้างเชื่อมต่อ.....	14
2.1.2.2 ประโยคสัมพันธ์.....	17
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสวนเดิมเดิม.....	25

2.2.2	งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องอนุประโยค.....	30
2.2.3	งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องอนุประโยคเต็มเต็ม.....	32
3	ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต.....	35
3.1	ลักษณะทั่วไปของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิตในภาษาไทย.....	35
3.2	การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต ในภาษาไทย.....	38
3.2.1	หน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิตแสดงความรู้สึก.....	38
3.2.2	หน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิตแสดงการกระทำทางจิต.....	41
4	การวิเคราะห์โครงสร้างเชื่อมต่อและประโยคสัมพันธ์.....	46
4.1	การวิเคราะห์โครงสร้างเชื่อมต่อ.....	46
4.1.1	โครงสร้างเชื่อมต่อในภาษาไทย.....	47
4.1.2	การวิเคราะห์โครงสร้างเชื่อมต่อของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต ในภาษาไทย.....	49
4.1.2.1	โครงสร้างเชื่อมต่อของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงความรู้สึก.....	49
4.1.2.2	โครงสร้างเชื่อมต่อของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงการกระทำทางจิต.....	51
4.2	การวิเคราะห์ประโยคสัมพันธ์.....	53
4.2.1	ประโยคสัมพันธ์ในภาษาไทย.....	54
4.2.2	การวิเคราะห์ประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต.....	55
4.2.2.1	ประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงความรู้สึก.....	56
4.2.2.2	ประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงการกระทำทางจิต.....	58
4.3	โครงสร้างแบ่งชั้น.....	63
4.3.1	โครงสร้างแบ่งชั้นของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงความรู้สึก.....	63
4.3.2	โครงสร้างแบ่งชั้นของหน่วยสร้างกริยาสมภาวะจิต แสดงการกระทำทางจิต.....	65

5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	66
5.2	อภิปรายผล.....	67
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	69
	รายการอ้างอิง.....	70
	ภาคผนวก.....	73
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	86

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิตในภาษาไทย.....	44
2	โครงสร้างเชื่อมต่อและประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิต ในภาษาไทย.....	61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การแสดงโครงสร้างประโยคในไวยากรณ์บทบาทอ้างอิง.....	6
2	รูปแทนของโครงสร้างแบ่งชั้น.....	7
3	โครงสร้างแบ่งชั้นของตัวอย่างประโยคภาษาอังกฤษ.....	8
4	การขยายของตัวดำเนินการในแต่ละชั้นโครงสร้าง.....	12
5	โครงสร้างแบ่งชั้นที่มีหน่วยทางวากยสัมพันธ์และตัวดำเนินการของตัวอย่างประโยค ในภาษาอังกฤษ.....	13
6	โครงสร้างเชื่อมต่อใจกลาง.....	15
7	โครงสร้างเชื่อมต่อแกนร่วม.....	16
8	โครงสร้างเชื่อมต่ออนุประโยค.....	17
9	โครงสร้างเชื่อมต่ออนุประโยค (อนุประโยคแบบแกนร่วม)	18
10	ประโยคสัมพันธ์แบบขนาน.....	20
11	ประโยคสัมพันธ์แบบเสริม.....	22
12	ประโยคสัมพันธ์แบบหน้าที่ร่วม.....	24
13	โครงสร้างเชื่อมต่อและประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิต แสดงความรู้สึก.....	64
14	โครงสร้างเชื่อมต่อและประโยคสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาสภาวะจิต แสดงการกระทำทางจิต.....	65

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุดา รังกุพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยในหลายๆเรื่อง ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องงานวิจัยฉบับนี้ด้วยความอดทน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ตลอดจนคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัยฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณคณะอักษรศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้เงินอุดหนุนการศึกษาและเงินอุดหนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่สาว น้องสาว และน้องชาย ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจที่ดีที่สุดของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน โดยเฉพาะเพื่อนๆชาวภาษาศาสตร์ทุกท่าน และเพื่อนภาควิชาภาษาไทย มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา รวมถึงความช่วยเหลือต่างๆตลอดระยะเวลาที่ศึกษาต่อ

ท้ายสุดนี้ ประโยชน์และคุณความดีใดๆอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับครอบครัว อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผู้มีอุปการะคุณทุกท่านของผู้วิจัย